

АМИР ТЕМУР ФАРЗАНДЛАРИ

Маҳмудов Бекзод Эшқобил ўғли,

Иқтисодиёт ва педагогика университети,
Педагогика факултети, Тарих йўналиши талабаси.

Тел: +998 88 294 02 09.

Телеграм: @Бекзоджон0209.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.21836812>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 27-iyul 2026 yil

Ma'qullandi: 29-iyul 2026 yil

Nashr qilindi: 31-iyul 2026 yil

KEY WORDS

Соҳибқирон, Амир Темур,
Самарқанд, Шаҳрисабз, Мирзо,
тарихий манбалар, сулола,
фарзандлар.

ABSTRACT

Мақолада Соҳибқирон Амир Темур фарзандлари ҳақида турли тарихий манбаларда келтирилган маълумотлар таҳлил қилинган. Манбаларда фарзандлар сони ва уларнинг исмлари бўйича хилма-хил маълумотлар мавжудлиги аниқланди. Тадқиқот натижалари шундан далолат берадики, Темур сулоласининг авлодлари ҳақидаги маълумотлар турли муаллифлар асарларида турлича келтирилган.

Соҳибқирон Амир Темур — марказлашган давлат асосчиси ва ўзбек давлатчилигининг ривожига беқиёс ҳисса қўшган буюк саркарда ва давлат арбобидир. Бироқ унинг шахсий ҳаёти, айниқса фарзандлари ва авлодлари ҳақидаги маълумотлар етарлича ўрганилмаган.

Турли тарихий манбаларда Темурнинг фарзандлари сони ва исмлари борасида бир-биридан фарқ қилувчи маълумотлар учрайди. Бу мақолада айнан шу масала — **Амир Темур фарзандлари сони ва улар ҳақидаги маълумотларнинг манбалардаги талқинлари** таҳлил қилинади.

Методлар: Тадқиқотда қиёсий-таҳлилий усул қўлланилди. Асосий манбалар сифатида қуйидаги тарихий асарлардан фойдаланилди:

- 1.Тўлқин Ҳайитнинг “Амир Темур хазинаси” (2018)
- 2.Муҳаммад Алининг “Амир Темур солномаси” (2008)
- 3.Азамат Зиёнинг “Ўзбек давлатчилиги тарихи” (2001)

Манбалардаги маълумотлар ўзаро қиёс қилинди ва улардаги фарқли нуқталар таҳлил этилди.

Натижалар

1. Тўлқин Ҳайит маълумотларига кўра:

Темурнинг тўққиз нафар фарзанди тилга олинади. Улардан олтитаси — тўрт ўғил ва икки қиз — вояга етганлар.

• **Оғиллари:** Муҳаммад Жаҳонгир Мирзо, Умаршайх Мирзо, Мироншоҳ Мирзо, Шохрух Мирзо

• **Қизлари:** Тўғайшоҳ (Оқабегим), Султон Бахтбегим

Муаллиф баъзи фарзандлар ҳақида қисқа маълумот бериб, бошқалар ҳақида маълумот мавжуд эмаслигини қайд этади.

2. Муҳаммад Али маълумотларига кўра:

Темурнинг олти нафар фарзанди бўлгани қайд этилади — тўрт ўғил ва икки қиз.

Улардан:

- Жаҳонгир Мирзо — валиаҳд, 20 ёшида вафот этган;
- Умаршайх Мирзо — 38 ёш умр кўрган;
- Мироншоҳ Мирзо — 42 ёш умр кўрган;
- Шоҳрух Мирзо — 70 ёш умр кўрган;
- Қизлари — Оқа Беги хоним ва Султон Бахт Бегим.

Бу маълумотга кўра, муаллиф фақат вояга етган фарзандларни қайд этган.

3. Азамат Зиё маълумотларига кўра:

Амир Темурнинг ўн беш нафар фарзанди бўлган. Улар ичида барча ўғил ва қизлар, ҳатто чақалоқликда вафот этганлари ҳам келтирилган. Бу рўйхатда Султон Оғо, Саодат Султон, Қутлуқ Султон Оғо каби исмлар ҳам учрайди.

Муҳокама

Манбалардаги маълумотлар ўртасидаги фарқ бир нечта сабаб билан изоҳланади:

- Баъзи тарихчилар фақат вояга етган фарзандларни ҳисобга олган.
- Айрим манбаларда она томонидан бўлган никоҳлар ёки канизаклардан туғилган фарзандлар қайд этилмаган.
- Турли даврларда ёзилган асарларда манбаларнинг йўқолиши ёки турлича талқин қилиниши маълумотлар фарқини келтириб чиқарган.

Шунинг учун ҳам Амир Темур сулоласи ҳақидаги маълумотларни тўлиқ ва аниқ шаклда аниқлаш ҳануз тарихшунослик олдида турган муҳим вазифалардан бири ҳисобланади.

Хулоса

Юқоридаги таҳлиллардан кўринадики, Амир Темур фарзандлари сони ҳақидаги маълумотлар турли манбаларда турлича келтирилган. Қиёсий таҳлил натижасига кўра:

- **Энг ишончли маълумот** — тўрт ўғил (Жаҳонгир, Умаршайх, Мироншоҳ, Шоҳрух) ва икки қиз (Оқабегим, Султон Бахтбегим) мавжудлиги.
- Қолган фарзандлар ҳақидаги маълумотлар эса асосан номаълум ёки қисман ишончли ҳисобланади.

Бу масалада келгусида янги археографик ва қиёсий тадқиқотлар олиб бориш зарур.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ҳайит, Т. (2018). Амир Темур хазинаси. Тошкент: “Байоз”. – 152 б.
2. Муҳаммад Али. (2008). Амир Темур солномаси. Тошкент: Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон миллий кутубхонаси нашриёти. – 52 б.
3. Зиё, А. (2001). Ўзбек давлатчилиги тарихи (Энг қадимги даврдан Россия босқинигача). Тошкент: “Шарқ”. – 368 б.